

PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ TERŠALŲ KIEKIS ĮGYVENDINUS NACIONALINIAME ORO TARŠOS MAŽINIMO PLANE NUMATYTAS PRIEMONES

I SKYRIUS

BENDROSIOS PROGNOZUOJAMO IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ TERŠALŲ KIEKIO VERTINIMO NUOSTATOS

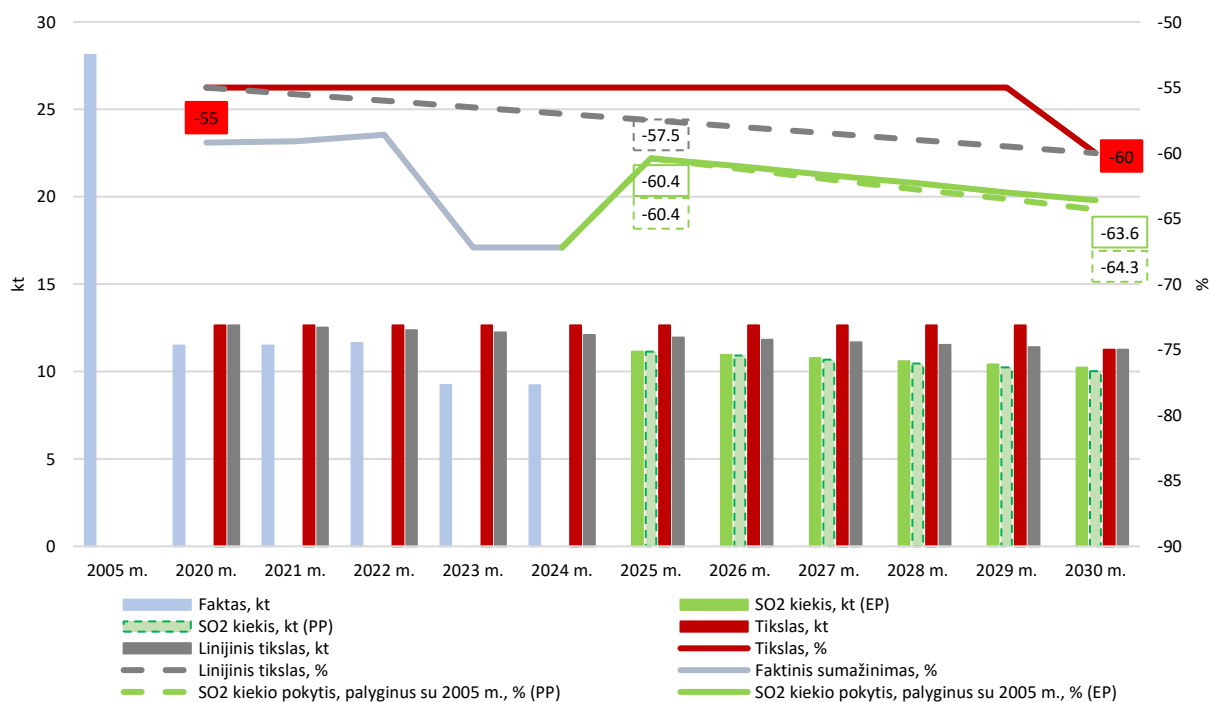
1. Siekiant įvertinti šiame priede nurodytų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio kaitą 2025–2030 m. įgyvendinus Nacionaliniame oro taršos mažinimo plane (toliau – Planas) numatytas priemones, remtasi Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – AAA), kuri teisės aktų nustatyta tvarka vykdo nacionalinę į aplinkos orą išmetamo teršalų kiekio apskaitą ir rengia prognozes, parengtais nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio apskaitos ir prognozių (įskaitant joms parengti naudotus Plano priemonių poveikio oro taršos sumažinimui vertinimo rezultatus) duomenimis (Europos aplinkos agentūrai pateiktais 2026 m.; https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/inventories/; https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/projected/).

2. Vadovaujantis Komisijos komunikato Nacionalinių oro taršos valdymo programų rengimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą [\(ES\) 2016/2284](#) dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo gairėmis, prognozuojamas bendras išmesti į aplinkos orą teršalų kiekis ir jo mažinimas turi būti grindžiami esamų priemonių (t. y. priimtų nacionalinių ir ES) numatomu įgyvendinimu (*EP scenarijus*) ir papildomai suplanuotų priemonių numatomu įgyvendinimu (*PP scenarijus*). Atsižvelgiant į tai, bendro išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio ir jo sumažinimo prognozė (pagal *EP* ir *PP* scenarijus) atlikta darant prielaidą, kad bus įgyvendinamos priimtoms iki 2026 m. birželio 8 d. (t. y. iki prognozės atlikimo) nacionalinės ir ES priemonės (*EP* scenarijus) ir Plano 2 priede papildomai numatytos (2¹, 11¹, 11², 12², 14¹ ir 22¹) priemonės, įskaitant prie oro taršos mažinimo prisidėsiančias nurodytas Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano 2021–2030 m. planuojamas priemones (*PP scenarijus*).

II SKYRIUS

PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ SIEROS DIOKSIDO KIEKIS

3. Įvertinus 2024 m. taršos sieros dioksidu (toliau – SO₂) kiekio sumažinimo lygį ir išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio prognozes (pagal esamų priemonių (*EP* scenarijų), prognozuojama, kad įgyvendinus Plane numatytas papildomas priemones (*PP* scenarijus), bendras šalyje 2025 m. išmestas SO₂ kiekis, palyginti su išmestu 2005 m., sumažės 60,4 proc., 2030 m. – 64,3 proc., (1 pav.). Prognozuojama, kad įgyvendinant taršos SO₂ mažinimo priemones, bus laikomasi linijinės taršos mažinimo trajektorijos.

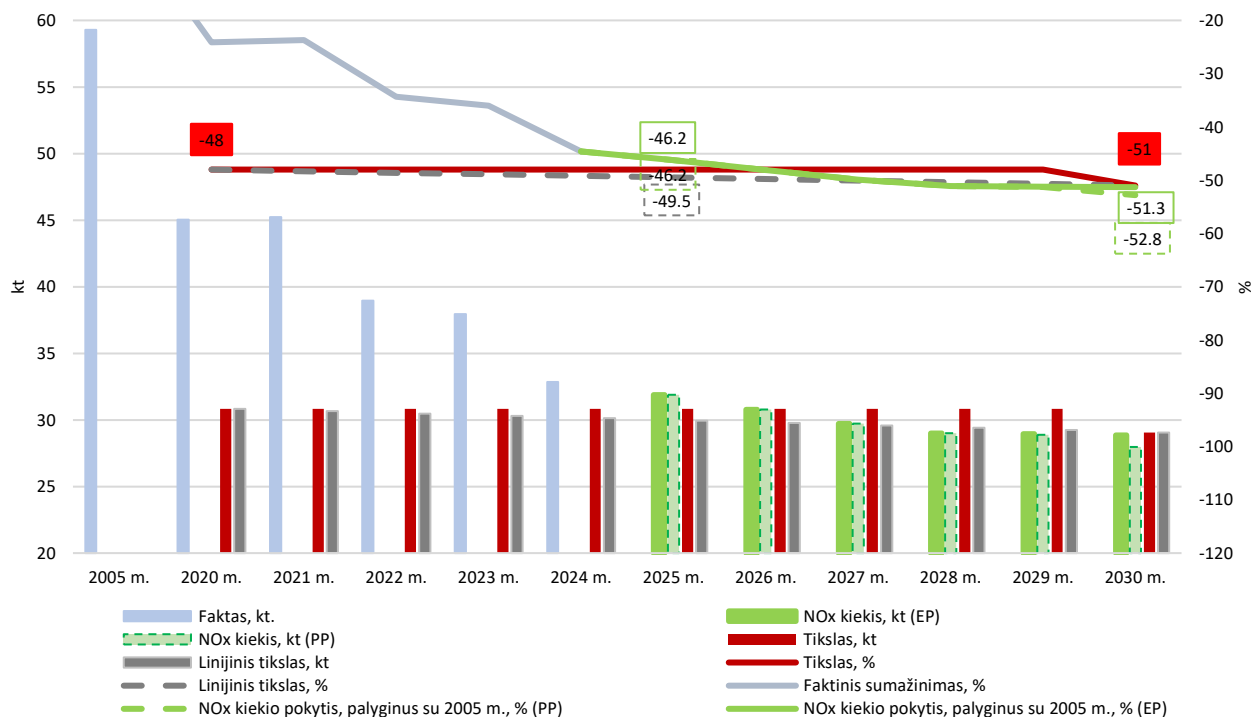
1 pav. Išmesto SO₂ kiekio prognozė įgyvendinus Plane papildomai numatytas priemones

4. Pagal šias prognozes, nustatyti visi išmetamo į aplinkos orą SO₂ kiekio mažinimo tikslai bus pasiekti.

III SKYRIUS

PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ AZOTO OKSIDŲ KIEKIS

5. Įvertinus 2024 m. taršos NO_x kiekio sumažinimo lygį ir išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio prognozes (pagal esamų priemonių scenarijų (EP)), prognozuojama, kad, įgyvendinus Plane numatytas papildomas priemones (PP scenarijus), bendras šalyje 2025 m. išmestas NO_x kiekis, palyginti su išmestu 2005 m., sumažės 46,2 proc., 2026 m. – 48,1 proc., 2030 m. – 52,8 proc. (2 pav.). Prognozuojama, kad įgyvendinant taršos NO_x mažinimo priemones, nebus galimybės užtikrinti linijinės taršos mažinimo trajektorijos, nes kiekviena priemonė skirtingai lemia to paties teršalo sumažėjimą, pradedama įgyvendinti skirtingais metais, skiriasi ir jų įgyvendinimo trukmė.

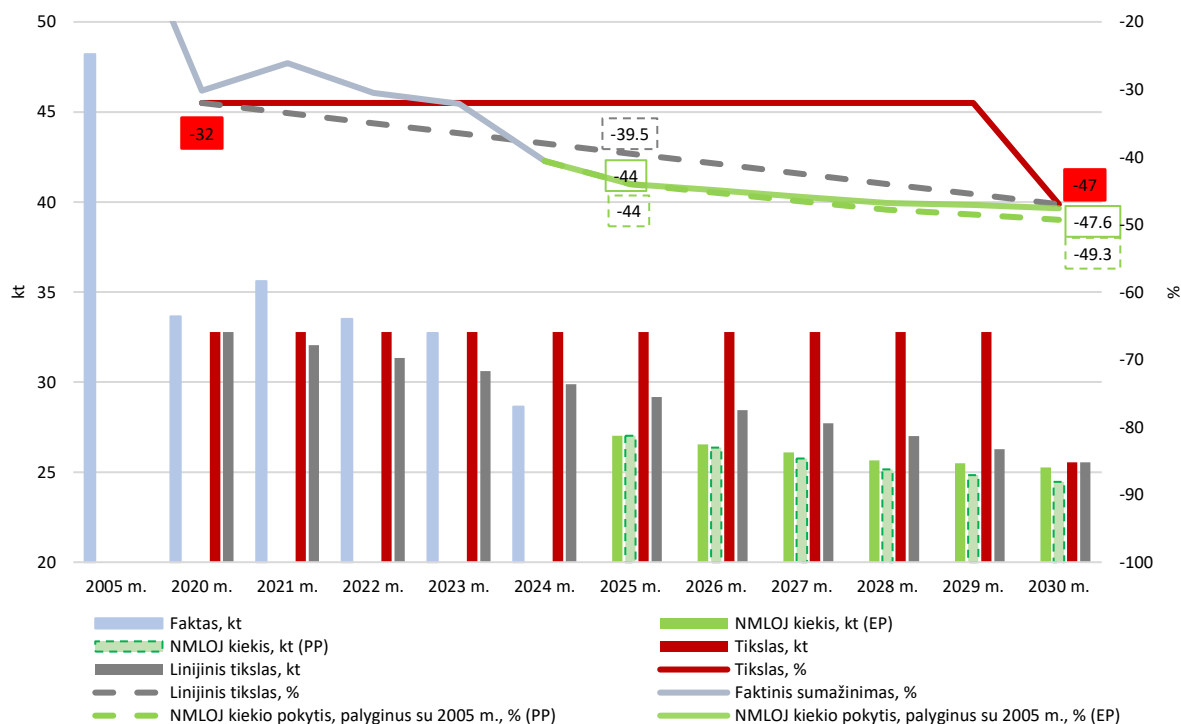

2 pav. Išmesto NO_x kiekio prognozė įgyvendinus Plane papildomai numatytas priemones

6. Pagal šias prognozes, išmetamo į aplinkos orą NO_x kiekio mažinimo nuo 2030 m. tikslai bus pasiekti anksčiau – 2028 m., bet 2020–2029 m. tikslai būtų įgyvendinami vėliau, nei privaloma, – nuo 2026 m., tarpiniai 2025 m. tikslai – 2027 m.

IV SKYRIUS PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ NEMETANINIŲ LAKIŲJŲ ORGANINIŲ JUNGINIŲ KIEKIS

7. Įvertinus 2024 m. pasiektą taršos NMLOJ kiekio sumažinimo lygį ir išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio prognozes (pagal esamų priemonių scenarijų (EP)), prognozuojama, kad, įgyvendinus Plane numatytas papildomas priemones (PP scenarijus), bendras šalyje 2025 m. išmestas NMLOJ kiekis, palyginti su išmestu 2025 m., sumažės 44,0 proc., 2030 m. – 49,3 proc.(3 pav.). Prognozuojama, kad nebus galimybės užtikrinti linijinės taršos mažinimo trajektorijos, nes kiekviena priemonė skirtingai lemia to paties teršalo sumažėjimą, pradedama įgyvendinti skirtingais metais, skiriasi ir jų įgyvendinimo trukmė.

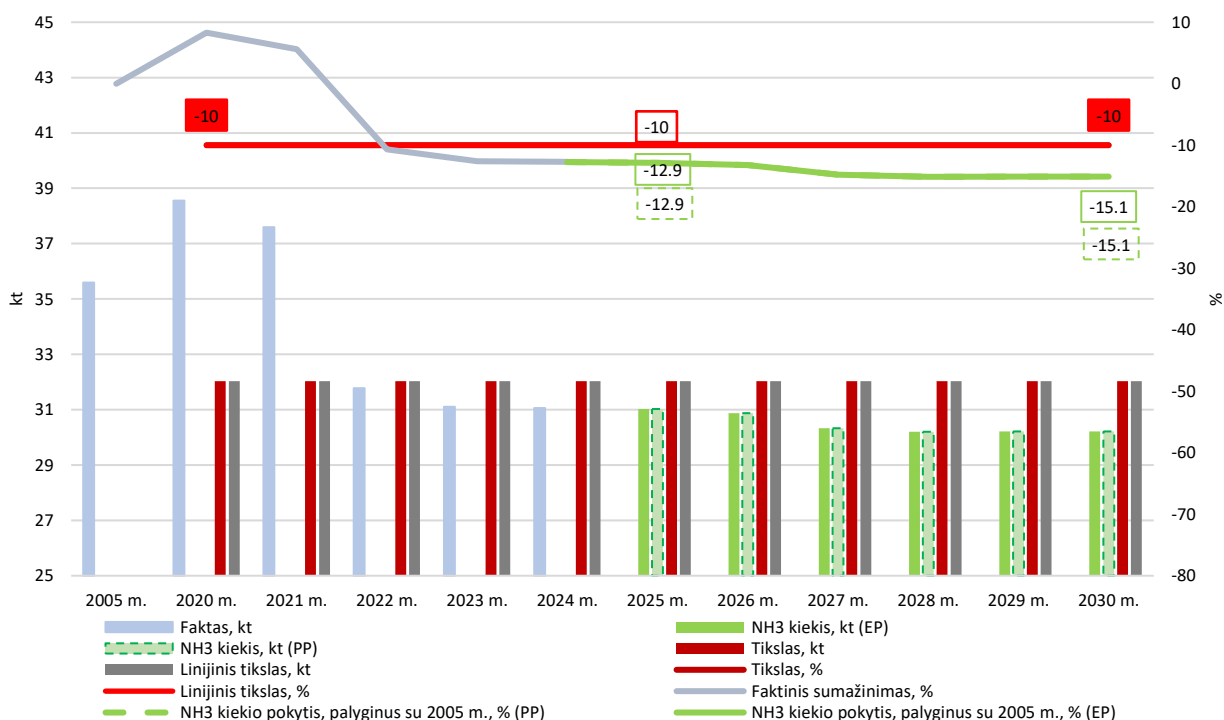
3 pav. Išmesto NMLOJ kiekio prognozė įgyvendinus Plane papildomai numatytas priemones

8. Pagal šias prognozes, išmetamo į aplinkos orą NMLOJ kiekio nuo 2030 m. tikslai būtų pasiekti anksčiau – 2028 m. (tarpiniai 2025 m. tikslai jau pasiekti 2024 m.), 2020–2029 m. tikslai būtų ir toliau įgyvendinami.

V SKYRIUS

PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ AMONIAKO KIEKIS

9. Įvertinus 2024 m. pasiektą taršos NH_3 kiekio sumažinimo lygį ir išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio prognozes (pagal esamų priemonių scenarijų (EP)), prognozuojama, kad, įgyvendinus Plane numatytas papildomas priemones (PP scenarijus), bendras (šalyje 2025 m. išmestas) NH_3 kiekis sumažės 12,9 proc., 2030 m. – 15,1 proc., palyginti su išmestu 2005 m. (4 pav.). Prognozuojama, kad nebus galimybės užtikrinti linijinės taršos mažinimo trajektorijos, nes kiekviena priemonė skirtingai lemia to paties teršalo sumažėjimą, pradedama įgyvendinti skirtingais metais, skiriasi ir jų įgyvendinimo trukmė.

4 pav. Išmesto NH₃ kiekio prognozė įgyvendinus Plane papildomai numatytas priemones

10. Pagal šias prognozes, išmetamo į aplinkos orą NH₃ kiekio tikslai nuo 2030 m. bus pasiekti, 2020–2029 m. tikslai ir tarpiniai 2025 m. tikslai būtų ir toliau įgyvendinami.

11. Kad išmetamo NH₃ kiekio mažinimo tikslai būtų laikomi vykdomais, Lietuva, prireikus, gali pasinaudoti galimybe taikyti 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje [\(ES\) 2016/2284](#) dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva [2003/35/EB](#) ir panaikinama Direktyva [2001/81/EB](#) (toliau – direktyva [\(ES\) 2016/2284](#)), nustatytą lankstumo priemonę „Teršalų apsisikeitimo (kompensavimo) mechanizmas“ (direktyvos [\(ES\) 2016/2284](#) 5 straipsnio 3 dalis). Ši lankstumo priemonė galėtų būti taikoma valstybei narei, jei vienas ar daugiau nacionalinių išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio mažinimo tikslų nustatyti griežtesni nei Teminės oro taršos strategijos ataskaitoje Nr. 16 (A ir B dalys) „Atnaujinti istoriniai emisijų duomenys, prognozės ir išmetamų teršalų kiekio mažinimo tikslai 2030 m. – Palyginimas su Europos Komisijos duomenimis 2013 m.“ (https://ec.europa.eu/environment/air/pdf/review/TSAP_16a.pdf;

https://previous.iiasa.ac.at/web/home/research/researchPrograms/air/policy/TSAP_16b.pdf)

valstybei nustatytas ekonomiškai efektyvus mažinimas (Lietuvai NH₃ sumažinimo tikslas padidintas nuo 2 proc. iki direktyvoje [\(ES\) 2016/2284](#) nustatytų 10 proc.) ir konkrečiais metais, įgyvendinusi visas ekonomiškai efektyvias priemones, valstybė negali įvykdyti atitinkamo mažinimo tikslo. Ne daugiau kaip penkerius metus gali būti laikoma, kad mažinimo tikslai vykdomi, jei kiekvienais iš tų metų neatitiktis būtų kompensuojama lygiaverčiu kito teršalo, kuriam nustatytas nacionalinis išmetamo kiekio mažinimo tikslas, kiekio sumažinimu. Teršalo lygiavertiškumas įvertinamas vadovaujantis Tarptautinio taikomųjų sistemų analizės instituto (IIASA) parengta Teminės oro taršos strategijos ataskaita Nr. 15 „Lankstumo mechanizmas siekiant laikytis nacionalinių oro teršalų išmetimo ribų“ (<https://ec.europa.eu/environment/air/pdf/TSAP-15.pdf>). Valstybės narės, ketinančios taikyti lankstumo priemonę, apie tai turi informuoti Europos Komisiją ne vėliau kaip iki atitinkamų ataskaitinių metų vasario 15 d. Teikiant informaciją, turi būti nurodyti teršalai ir susiję sektoriai, jei turima duomenų – poveikio nacionalinėms išmetamųjų teršalų apskaitoms mastas

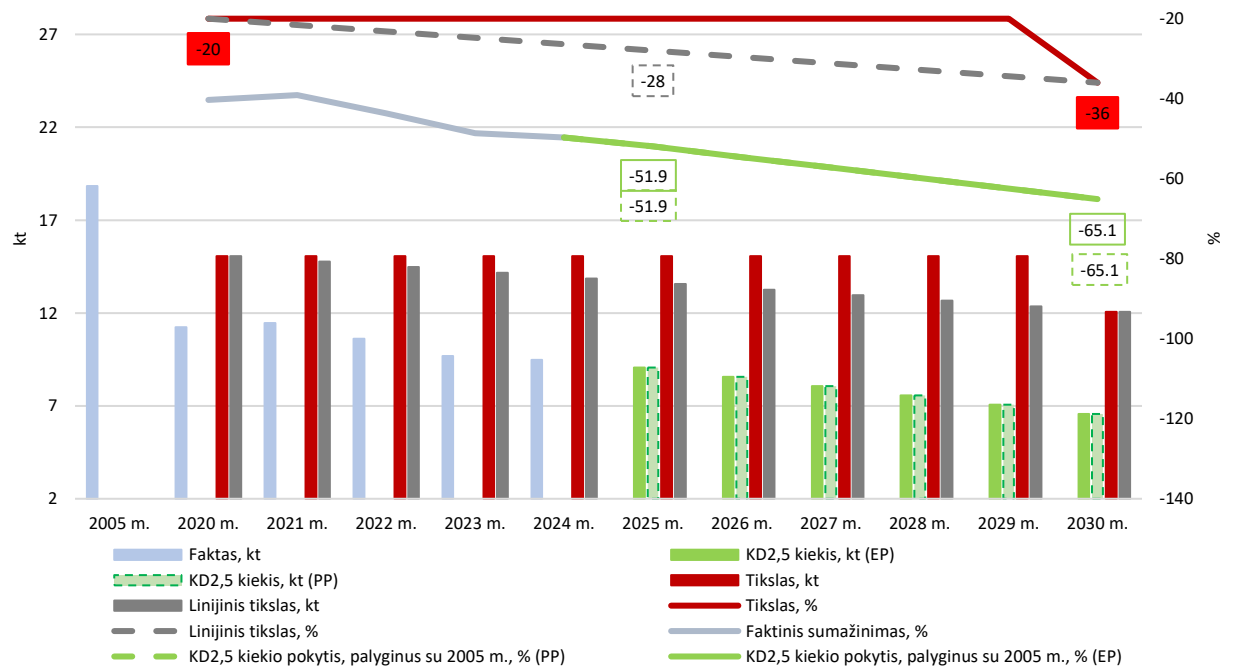
(direktyvos [\(ES\) 2016/2284](#) 5 straipsnio 5 dalis). Iki ataskaitinių metų kovo 15 d. privalomoje parengti ir pateikti informacinėje apskaitos ataskaitoje (aprašomojoje dalyje) turi būti pateikta informacija, patvirtinanti, kad taikant lankstumo priemonę laikomasi atitinkamų sąlygų (nustatytų direktyvos [\(ES\) 2016/2284](#) 5 straipsnio 1 dalyje ir IV priedo 4 dalyje arba, kai taikoma, 5 straipsnio 2, 3 arba 4 dalyse).

12. Remiantis nacionalinės į aplinkos orą išmetamo teršalų kiekio apskaitos rezultatais ir pagal Tarptautinio taikomųjų sistemų analizės instituto (IIASA) parengtą Teminės oro taršos strategijos ataskaitą Nr. 15 „Lankstumo mechanizmas siekiant laikytis nacionalinių oro teršalų išmetimo ribų“ (<https://ec.europa.eu/environment/air/pdf/TSAP-15.pdf>) įvertinus NH_3 lygiavertiškumą (atlikus perskaičiavimą, reikalingą lankstumui taikyti), nustačius, kad tam tikrais metais išmestą perteklinį NH_3 kiekį kompensuoja kito teršalo (pagal prognozes, tikėtina, $\text{KD}_{2,5}$ arba SO_2) tais pačiais metais išmesto kiekio sumažinimo perviršis (t. y. didesnis sumažinimas už nustatytą direktyvoje [\(ES\) 2016/2284](#)), Lietuva turėtų galimybę taikyti šį lankstumo mechanizmą ir pagrindą teikti Europos Komisijai paraišką dėl kai kuriais metais nepakankamai sumažinto išmetamo NH_3 kiekio (procentinės dalies) kompensavimo lygiaverčiu kito teršalo kiekiu (Europos Komisija, padedama Europos aplinkos agentūros, vertina, ar konkrečiais metais taikant lankstumo priemonę laikytasi atitinkamų sąlygų. Jei, Europos Komisijos nuomone, sąlygų nesilaikyta, ji per devynis mėnesius nuo informacinės apskaitos ataskaitos gavimo dienos priima sprendimą ir informuoja valstybę, kad negali pritarti naudojimuisi lankstumo priemone ir nurodo priežastis. Jei per minėtą laikotarpį Europos Komisija tokio sprendimo nepriima, laikoma, kad naudojimuisi lankstumo priemone pritarta ir ja tais metais valstybė gali naudotis).

VI SKYRIUS

PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ SMULKIŲJŲ KIETŲJŲ DALELIŲ KIEKIS

13. Prognozuojama, kad, įgyvendinus Plane numatytas priemones, į aplinkos orą išmetamų kietųjų dalelių $\text{KD}_{2,5}$ (toliau – $\text{KD}_{2,5}$) kiekis labai sumažės. Įvertinus 2024 m. taršos $\text{KD}_{2,5}$ kiekio sumažinimo lygį ir išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio prognozes (pagal esamų priemonių scenarijų (EP)), prognozuojama, kad, įgyvendinus Plane numatytas papildomas priemones (PP scenarijus) bendras (šalyje 2025 m. išmestas) $\text{KD}_{2,5}$ kiekis sumažės 51,9 proc., 2030 m. – 65,1 proc., palyginti su išmestu 2005 m. (5 pav.). Įgyvendinant taršos $\text{KD}_{2,5}$ mažinimo priemones, nebus galimybės užtikrinti linijinės taršos mažinimo trajektorijos, nes kiekviena priemonė skirtingai lemia to paties teršalo sumažėjimą, pradedama įgyvendinti skirtingais metais, skiriasi ir jų įgyvendinimo trukmė.

5 pav. Išmesto $KD_{2,5}$ kiekio prognozė įgyvendinus Plane papildomai numatytas priemones

14. Pagal šias prognozes, išmetamo į aplinkos orą $KD_{2,5}$ kiekio mažinimo tikslai 2020–2029 m., tarpiniai tikslai 2025 m. ir tikslai nuo 2030 m. bus įgyvendinti.